

DE GESCHIEDENIS VAN DE BRONHOEVE

J. van Leeuwen

Inhoud.

Inleiding	4
Ligging	5
De landerijen.	8
De boerderij	12
Eigenaren en bewoners	24
Het bedrijf	37
Besluit	43

Deze kaart is noordgericht.

Schaal 1: 12500

Hier bevindt zich Kadastraal object OUDSHOORN B 1351
 Ridderbuurt 8787, 2402 NH ALPHEN AAN DEN RIJN
 © De auteursrechten en databankenrechten zijn voorbehouden aan de Topografische Dienst Kadaster.

<p>bebouwd gebied</p> <ul style="list-style-type: none"> a huizenblok, groot gebouw b huizen c hoogbouw d kas <p>wegen</p> <ul style="list-style-type: none"> autosnelweg hoofdweg met gescheiden rijbanen hoofdweg regionale weg met gescheiden rijbanen regionale weg lokale weg met gescheiden rijbanen lokale weg weg met losse of slechte verharding onverharde weg straat/overige weg wandelgebied fietspad pad, voetpad weg in aanleg weg in ontwerp viaduct tunnel vaste brug beweegbare brug brug op pijlers 	<p>spoorwegen</p> <ul style="list-style-type: none"> spoorweg: enkelspoor spoorweg: dubbelspoor spoorweg: driespoor spoorweg: viersporig a station b leedperon tram a metro bovengronds b metrostation <p>hydrografie</p> <ul style="list-style-type: none"> waterloop: smaller dan 3 m waterloop: 3-6 m breed waterloop: breder dan 6 m a schutsluis b brug c vonder d koedam a grondduiker b stuw c duiker d sluis <p>bodemgebruik</p> <ul style="list-style-type: none"> a weide met sloten b bouwland met greppels c boomgaard d fruitkwekerij e boomkwekerij f weide met populieren g loofbos h naaldbos i gemengd bos j griemd k heide l zand m dras en riet n heg en houtwal 	<p>overige symbolen</p> <ul style="list-style-type: none"> a kerk, moskee b toren, hoge koepel c kerk, moskee met toren d markant object e watertoren f vuurtoren a gemeentehuis b postkantoor c politiebureau d wegwijzer a kapel b kruis c viampijp d telescoop a windmolen b watermolen c windmolentje d windturbine a oliepominstallatie b seinmast c zendmast a hunebed b monument c poldergermaal a begraaftplaats b boom c paal d opelagtank a kampeerterrain b sportcomplex c ziekenhuis — schietbaan — afraastering — hoogspanningeleiding met mast — muur — geluidswering
---	--	--

Inleiding.

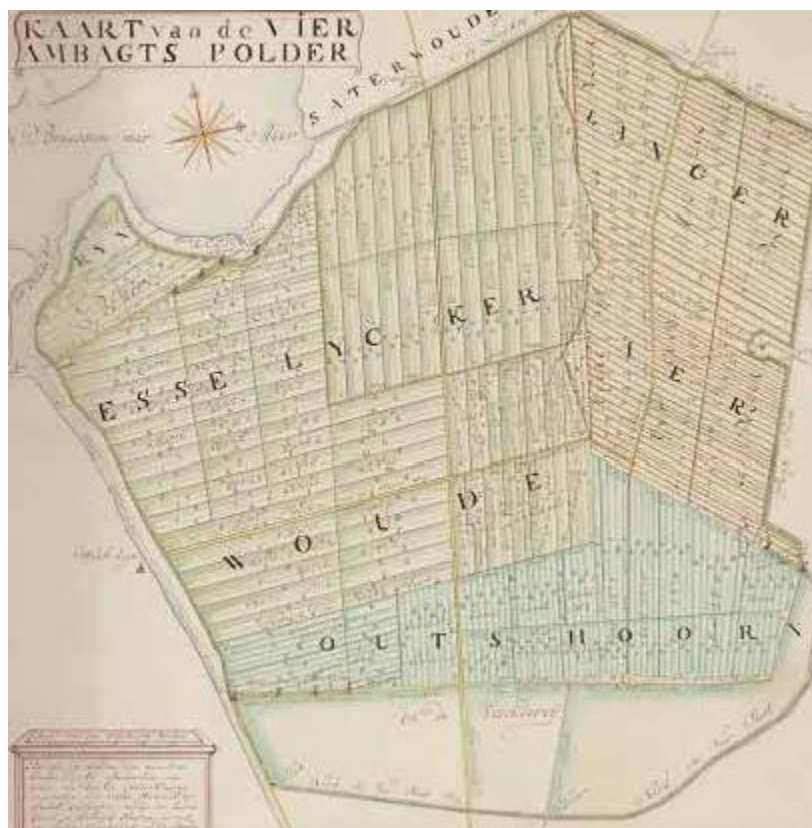
In het kader van onder andere het door het Streekarchief georganiseerd project onder de titel: "Hoe oud is mijn huis" heb ik geprobeerd de geschiedenis van onze boerderij te achterhalen. De landerijen, die altijd van grote betekenis zijn geweest in het bestaan van de boerderij, worden in dit verhaal ook meegenomen. Ik heb de gegevens van 1832 tot heden, vanaf de invoering van het kadaster, kunnen traceren maar van de tijd ervoor heb ik uit geschreven bronnen en via het internet mijn informatie verkregen. Misschien kom ik over die periode later nog wel eens iets aan de weet. Van de latere tijd is er veel meer te vermelden mede omdat ik al bijna 50 jaar op deze plek woon en zodoende veel heb gehoord van vroegere bewoners en mensen hier uit de omgeving. Verder heb ik het bedrijfsgebeuren zoals dat zich heeft afgespeeld in al deze jaren beschreven om een bruggetje naar het heden te slaan. Ook de bezoeken aan het Streekarchief zijn op dit punt wel verhelderend geweest. Omdat ik op mijn manier ook nog wat aan genealogie doe heb ik over de bewoners veel informatie kunnen vinden die het vermelden waard zijn. Als er feiten of dingen zijn in dit verhaal niet juist zijn hoop ik dat de lezer zijn opmerkingen niet voor zich houdt en dit aan mij doorgeeft. Het was leuk om één en ander uit te zoeken en al iedereen die mij daarbij behulpzaam is geweest hartelijk dank !

Alphen aan den Rijn Januari ; 2014

J. van Leeuwen

Ligging.

Aan het eind van de Ridderbuurt staat de boerderij "DE BRONHOEVE" die van oorsprong al heel oud moet zijn geweest omdat bij het ontstaan van het kadaster in 1832 al een vermelding van huis, erf en schuren op het perceel was. De Ridderbuurt, die oorspronkelijk het centrum is geweest van Oudshoorn, heeft zijn naam te danken aan het feit dat de daar aanwezige boeren in het midden van de 13^e eeuw door Graaf Floris V van Holland tot ridder zijn geslagen omdat hij door oorlogen en ander geweld veel van zijn ridders was verloren. Volgens het verhaal werd deze woonplaats de Ridderbuurt genoemd. De buurt had later een ontsluitende en woonfunctie bij de turfwinning in de polder Oudshoorn en staat op oude kaarten vermeld als Oudshoornse Buurtweg. Met de aanleg van de Herenweg, omstreeks 1520 kon men de buurt over land bereiken. In 1875 werd de Ridderbuurt voor alle verkeer toegankelijk, maar de centrumfunctie is na de bouw van de Oudshoornsekerk in 1663 naar oevers van de Oude Rijn aan de Lage Zijde verplaatst. De bewoners beoefenden de landbouw en veehouderij of waren werkzaam in de turfwinning. De Polder Vierambacht waar de Ridderbuurt in is gelegen is ontstaan in 1736 door samenvoeging van negen omliggende polders die het grondgebied van Ter Aar, Woubrugge, Rijsaterwoude en Oudshoorn bestreken. Op een kaart uit 1751 is de verkaveling te zien, maar in het zuiden en oosten van de polder is een gebied van 300 morgen dat eerst nog gelegenheid kreeg om uitgeveend te worden. (Dertigjarige Separatie).

De "Vierambachtspolder" op een kaart van ca 1811.

De landerijen van de BRONHOEVE waren volgens dit kaartje allemaal gelegen in het separatiegebied ook wel genoemd "De Veenderij" en de meeste percelen werden gebruikt als grasland terwijl er ook vermeldingen zijn van hakhoutbosjes naast het erf met gebouwen en boomgaarden. De totale bedrijfsgrootte was ruim 33 ha. Bij de boerderij hoorde later ook nog een dienstwoning waar een medewerker met zijn gezin in mocht wonen gedurende zijn dienstverband wat ieder jaar kon worden verlengd.

Het arbeidershuis Ridderbuurt 24. De foto links is de toestand in 1964, rechts rond de eeuwwisseling

Deze dienstwoning bevond zich schuin tegenover de boerderij en was vrij eenvoudig gebouwd. De halfsteens muur was van gele steen met een dak gedekt met dakpannen en de indeling bestond uit een woonkamer met bedstee en kasten en een trap naar de zolder. In een latere aanbouw van steen met golfplaten op het dak waarin werd gekookt. Het mag een wonder heten dat in dit huis soms grote gezinnen hebben gewoond omdat de kinderen allemaal op de zolder moesten slapen. In de jaren tot 1930 woonden de gezinnen van Jan van Leeuwen (geen familie) en daarna Andries van Dolder hier. Beide gezinnen hadden ieder 8 kinderen dus zal het wel een volle boel zijn geweest. Naast het huis stond nog een schuurtje waarin de W.C. (plee) was en soms kippen of ook wel een varken werd gehouden door de bewoner die op dat moment op de boerderij werkte. Het laat zich aanzien dat toen in 1965 een nieuwe boer op de boerderij kwam dit huis niet meer aantrekkelijk was voor nieuwe bewoning en in overleg met de eigenaar van de boerderij is toen besloten om het huis grondig te renoveren. Er kwam een hele nieuwe aanbouw waarin een gangetje, fatsoenlijke keuken, badkamer en toilet en nog 2 slaapkamers waren gesitueerd. Op het dak na is toen eigenlijk het hele huis wel zo'n beetje vernieuwd. In de jaren daarna tot iets na 1970 hebben verschillende mensen, die op de boerderij hebben gewerkt, met hun gezinnen in dit huis gewoond. Na het vertrek van de familie van der Vendel in 1971 is het huis door de familie Boerefijn bewoond die alleen binding had als familie van de boerderijbewoners. De

verpachter van de BRONHOEVE heeft in 1972 met de verkoop van het land aan de voorzijde van de boerderij ook de dienstwoning aan de gemeente Alphen aan den Rijn verkocht.

Later heeft Boerefijn het huis weer van de gemeente teruggekocht en is er nog een grote verbouwing geweest waarbij het dak is vernieuwd. In 2002 zijn ze naar Ridderveld verhuist en is de familie de Vries eigenaar geworden. Toen is alles gesloopt en is er een heel nieuw huis gebouwd.

Vanaf het Windepad een uitzicht over een gedeeltelijk "Appelland"

De landerijen.

De grond was grotendeels gelegen rondom de boerderij. Ook de hoofdwatgang van de Vierambachtspolder omcirkelde voor een groot deel het erf. Er waren verschillende benamingen om de plaats van de percelen nader aan te duiden. Waar deze benamingen vandaan kwamen is mij onbekend maar in de bedrijfsvoering werden ze dagelijks gebruikt. Van deze benamingen volgt nu een opsomming met daarbij een globale oppervlakte in ha (1 ha = 10.000 m²) en de voornaamste gebruikskennmerken die voor het reilen en zeilen van een agrarisch bedrijf van belang zijn.

Uitzicht over de "Bonk"

De percelen achter de boerderij werden de **"Bonk"** genoemd en hadden een oppervlakte van 12 ha. Dit land was in de zomer nogal droogte gevoelig. Terzijde van het erf lagen de **"Dijkstukjes en de Varkenskamp"** ongeveer 2,5 ha met daarin een onverhard pad wat de **"Dijk en de Bovenpolder"** ontsloot. De naam **Varkenskamp** zal wellicht nog wel uit de tijd stammen dat men de zeugen met biggetjes vrijelijk in het land liet lopen en wroeten. Hier is op het land wat aan de poldertocht en aan het erf van de boerderij grensde een melkplaats gemaakt ook wel de **"Bocht"** genoemd. Op deze melkplaats konden in de zomer de koeien bij huis gemolken worden. In de loop van de jaren is deze plek gedeeltelijk overkapt zodat men bij regen en ander slecht weer droog bleef.

De **"Dijk"** van 2,5 ha is een onderdeel van de ringdijk van de **"Vierambachtspolder"** en de **"Bovenpolder ook wel Buitenpolder"** genoemd was 7,5 ha. Deze laatste percelen waren gelegen in de voormalige "Polder Oudshoorn" en behoorde dus niet tot de Polder Vierambacht. Dit was echt veenland en in goede zomers was er een heel goede grasopbrengst dus eigenlijk precies het tegenovergestelde wat we bij de **"Bonk"** hebben vermeld. In natte periodes was de draagkracht van de grond hier niet erg groot en werden de graszoden gauw door het vee vertrapt.

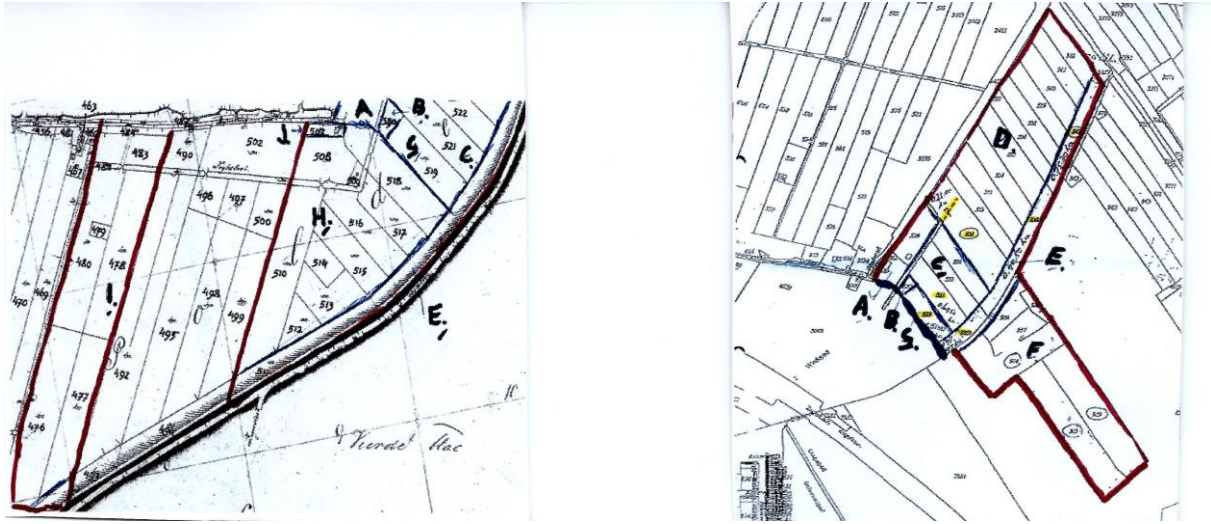
Het weiland recht aan de voorzijde noemde men het **“Appelland”**. Deze 2,5 ha was echt laag land wat in natte tijden ook problemen had met de draagkracht van de zode. Daarbij was ook de hoeveelheid kwelwater, wat op diverse plaatsen omhoog kwam in deze hoek van de polder, geen voordeel agrarisch gezien. In 1972 heeft de eigenaar (familie Reepmaker) ongeveer 7 ha verkocht aan de Gemeente Alphen aan den Rijn, voor realisering van de aanleg van Ridderveld 2 en de Zegerbaan. Deze grond gelegen ten Zuiden van de boerderij vanaf de Ridderbuurt tot aan de Dijksloot is, na aanleg van de Zegerbaan en het Windepad, is nog voor een groot gedeelte gebruikt als agrarisch tot in 2011 de plannen van het Wandelbos (Hengstenbos) werden gerealiseerd. Er bevond zich in dit gebied ook nog een geriefbosje met hakhout waar in de wintertijd het hout werd gehakt en gezaagd om te verstoken in de kachel van het woonhuis en het waterfornuis. Het waterfornuis werd gebruikt om het melkgerie en de kaas inventaris schoon te houden. Het geriefbosje bestaat nog steeds en ligt terzijde van het Windepad nabij het Veldhuizenpad.

Regenwateroverlast op het “Appelland”.

Tot slot noemen we nog het **“Biesland”**. Deze 5 ha lag ongeveer 300 meter vanaf de BRONHOEVE langs de Ridderbuurt. Dit weiland had ook op sommige plekken last van kwelwater, meest vooraan achter was dit land wat steviger. In de Tweede Wereldoorlog was er voor de boeren een plicht om een gedeelte van het weiland om te ploegen voor het verbouwen van akkerbouwgewassen ten behoeve van de voedselvoorziening. Een groot gedeelte van dit perceel is toen hiervoor gebruikt en er werden graan en peulvruchten verbouwd. Tot in de jaren “50” is hier akkerbouw gepleegd met het telen van korrelmais ten behoeve voor het vee. Dit gewas was voor het Hollandse klimaat niet erg geschikt en de droogkosten van het product maakte het voor het voeren van vee toen veel te duur. Later is door andere rassen en teeltmethoden de maisteelt weer toegenomen maar het “Biesland”

werd weer gewoon weide. In 1963 heeft de toenmalige pachter, Henk van Leeuwen, het land gekocht van de eigenaar om daar een bungalow te laten bouwen en dan te gaan rentenieren. Bij de realisering van Ridderveld 2 en de aanleg van de Zegerbaan is het grootste gedeelte van dit land aan de gemeente Alphen aan den Rijn verkocht. Na zijn overlijden in 1995 is dit land verkocht en de in 1965 gebouwde bungalow gesloopt. De nieuwe eigenaar (familie Meekma) heeft toen een heel nieuw huis laten bouwen en het resterende grasland aan de familie Heemskerk in gebruik gegeven.

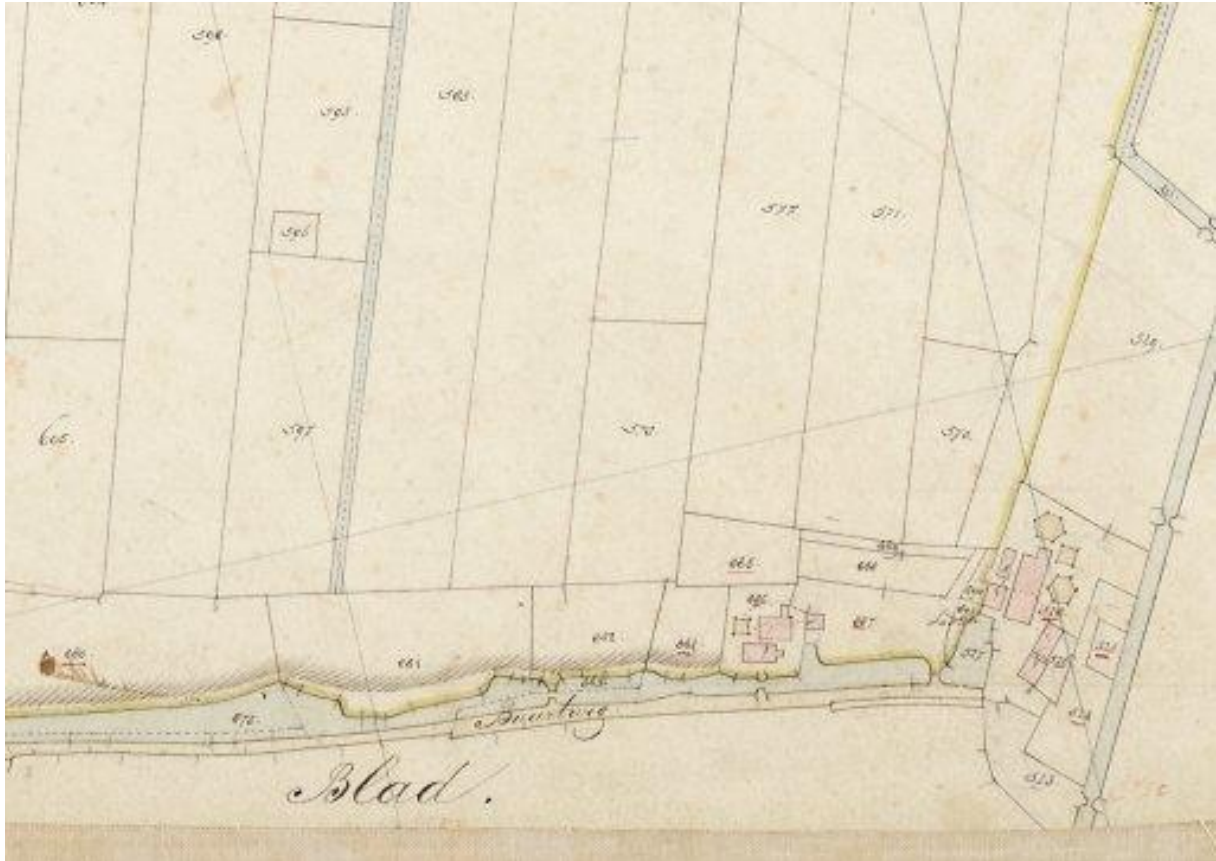
Twee kaartjes om de situatie te schetsen van de boerderij en zijn landerijen. De roodomlijnde gedeeltes behoren tot het oorspronkelijke gebied in 1924. De blauwe lijnen corresponderen met de benamingen zoals die in de tekst is weer gegeven. De verklaring van deze namen is als volgt: **A.** Boerderij met erf; **B.** Bocht (melkplaats in de zomer); **C.** Dijkstukjes; **D.** Bonk; **E.** Dijk; **F.** Bovenpolder; **G.** Varkenskamp; **H.** Appelland; **I.** Biesland; **J.** Arbeidershuis.

De landerijen rondom de BRONHOEVE.

De boerderij.

Van de boerderij zoals die er in 1832 zou hebben uitgezien zijn geen afbeeldingen beschikbaar. De eerste foto is er één die in de jaren 20 van de vorige eeuw is gemaakt. Aan de hand van de eerste kadastrale kaart kan men het volgende opmaken.

Detailkaart met rechtsonder het erf van de BRONHOEVE in de situatie rond 1832.

Het hoofdgebouw, bestaande uit het woongedeelte en direct daarachter de veestal, zal een woonkamer hebben gehad om op zondag te gebruiken, een opkamer als slaappleats met daaronder een kelder om het voedsel koel te houden en te bewaren en de pekelbakken voor de kaas. Verder zal de ruime zolder slaappleats hebben gehad voor de kinderen en dienstbode's terwijl op de achterzolder boven de veestal ook nog plek was om te slapen voor inwonend personeel werd hier ook wel veevoer opgeslagen. De fundatie van het gebouw zal vermoedelijk op turf hebben gestaan maar het is ook mogelijk dat het geheel op teertonnen gevuld met wilgenslieten, dat zijn uitlopers van knotwilgen, was gefundeerd. Of het gehele hoofdgebouw een rieten dak heeft gehad is op de bewaard gebleven foto niet helemaal duidelijk.

De oude boerderij rond 1920

Het achterhuis, wat naast het hoofdgebouw was gesitueerd, werd als keuken gebruikt en hierin stond een waterfornuis om heet water te hebben voor de was en het reinigen van het melkgerei. In het stoephok werd de melk gekoeld in een koelput die met de vijver voor het huis in verbinding stond. Ook vond de reiniging van de melkspullen hier plaats. Hierachter was een wringhuis waar de kaaspers stond en daarachter was een houtschuur om het fornuis en de kachel binnen brandend te houden. Deze gebouwtjes hadden pannen als dakbedekking en waren met een gangetje verbonden met het hoofdgebouw.

Twee hooibergen op het erf dienden voor de opslag van hooi voor het vee in de winter. Naast het woonhuis/ veestal stond nog een jongveestal met voor aan de weg een wagenschuur. Ook hier was een grote zolder aanwezig die voor opslag van veevoer en stro werd gebruikt. Het dak werd gedekt door dakpannen. Aangezien in die tijd al het boerenwerk met paarden werd gedaan zal er ook nog wel een paardenstal zijn geweest. De naam van de boerderij "BRONHOEVE", die nog steeds vermeld staat op de kopgevel van de naast het woonhuis gelegen stal, is wellicht afgeleid van de vele bronnen van kwelwater die in dit gedeelte van de "Vierambachtspolder" aanwezig zijn of zijn geweest. Het moerasgas wat hiermee naar boven kwam was in de loop van de tijd (1940-1945) een welkome energieleverancier. Er waren toen wel 4 bronnen actief die het tekort aan kolen en electriciteit redelijk konden compenseren. Na de oorlog kwam er mede door de bouwactiviteiten in Ridderveld en baggerwerkzaamheden in het Braasemermeer niet voldoende gas meer naar boven.

In 1932 is de oude boerderij afgebrand door hooibroei en de schade was zodanig groot dat door nieuwbouw de situering van het woonhuis en de bedrijfsgebouwen nogal zijn

veranderd. Het eigendom was in 1924 overgegaan naar een particuliere eigenaar (Reepmaker) die de boerderij had verpacht en nu moest zorgen dat er herbouwd werd. De rentmeester van de familie Reepmaker werd belast met het toezicht en de uitvoering van de herbouw. De bouwkundige, W. van Verre uit Capelle aan den IJssel, werd aangetrokken om een ontwerp en een kostenbegroting te maken. De nieuwbouw van een nieuw woonhuis met stal, hooiberg, wagenschuur en het optrekken van een nieuwe muur van de naastliggende veestal heeft ongeveer Fl. 5500,-- gekost wat naar de huidige begrippen weinig geld was maar in die tijd was het veel. De voornoemde bouwkundige had in 1926, dus voor de brand, ook nog een varkensschuur ontworpen die de toenmalige pachter in staat stelde om op grotere schaal varkens te gaan afmesten. De wei afkomstig van de kaasbereiding werd gebruikt als bestanddeel voor de voeding. De boerderijbrand had voor deze schuur geen gevolgen. Voor de koeien moesten er in rap tempo wel maatregelen worden getroffen met betrekking tot de winterstalling. Daarom werd de wagenschuur vooraan bij de weg verbouwd tot koestal maar de achtermuur had zoveel brandschade opgelopen dat hier een nieuwe muur moest worden gebouwd. De tussenmuur in deze stal herinnert nog waar de afscheiding was. Hier rechtachter kwam een hooiberg te staan met stalen roeden en een rieten kap met daarachter een nieuwe wagenschuur.

Chaos na de brand.

Terzijde van dit alles kwam een nieuw woonhuis en een nieuwe veestal, met gierkelder te staan waarin plaats was voor ca 30 stuks rundvee groot en klein. In de andere stal was plaats voor ongeveer 40 stuks hoofdzakelijk melkkoeien.

Het woonhuis links is herbouwd en de stal rechts is nog een gebouw van voor de brand. De foto is echter van veel latere datum (1980-1990).

Het nieuwe woonhuis bestond uit 2 voorkamers, waarvan één met erker en schuifdeuren om de kamers te scheiden. Verder een L vormige gang die van de voordeur naar een dwarsgangetje liep waar de toegang naar de stal was. Dit gangetje, dat de blauwe gang genoemd werd om de blauwe verf die hier gebruikt is, gaf ook toegang tot de badkamer, het achterhuis en het stoephok die na de brand konden blijven functioneren. De andere gang gaf toegang naar een kamertje waar het meest gewoond werd en waar gegeten werd door het gezin en inwonend personeel. Verder was hier ook een deur naar de trap en die leidde naar de opkamer (slaapplaats) en de zolder waar 3 slaapkamers zijn gemaakt. Onder de opkamer was de kelder met pekelpakken voor de kaas. Deze werd ook van uit de "blauwe gang" bereikt. In de blauwe gang bevond zich ook nog een trap die leidde naar een kamertje waar de dienstbode's altijd sliepen. Boven de stal was ook een grote zolder die werd gebruikt voor opslag van veevoer en kaasspullen in de winter en ook op deze zolder was een gescheiden slaapvertrek waar de inwonende knechten verbleven wanneer er niet gewerkt werd. Om op dit kamertje te komen moesten deze heren altijd over de staltrap naar boven want ze mochten in geen geval bij de dienstbode's komen. Een brandmuur scheidde het woongedeelte van de "blauwe gang" af en deze muur is er de oorzaak van dat de nokhoogte van het woonhuis ongeveer 1 meter hoger ligt dan die van de stal.

Het huis was een typisch jaren 30 product en gebouwd volgens de boerenzuinigheid principes want een keuken was er niet, maar een badkamer was er weer wel. Het koken

gebeurde in het achterhuis. Het was achteraf toch niet zo erg praktisch want later is er een klein gedeelte van de stal afgehaald om daar een badkamer en WC te maken terwijl de oorspronkelijke badkamer tot keuken is verbouwd.

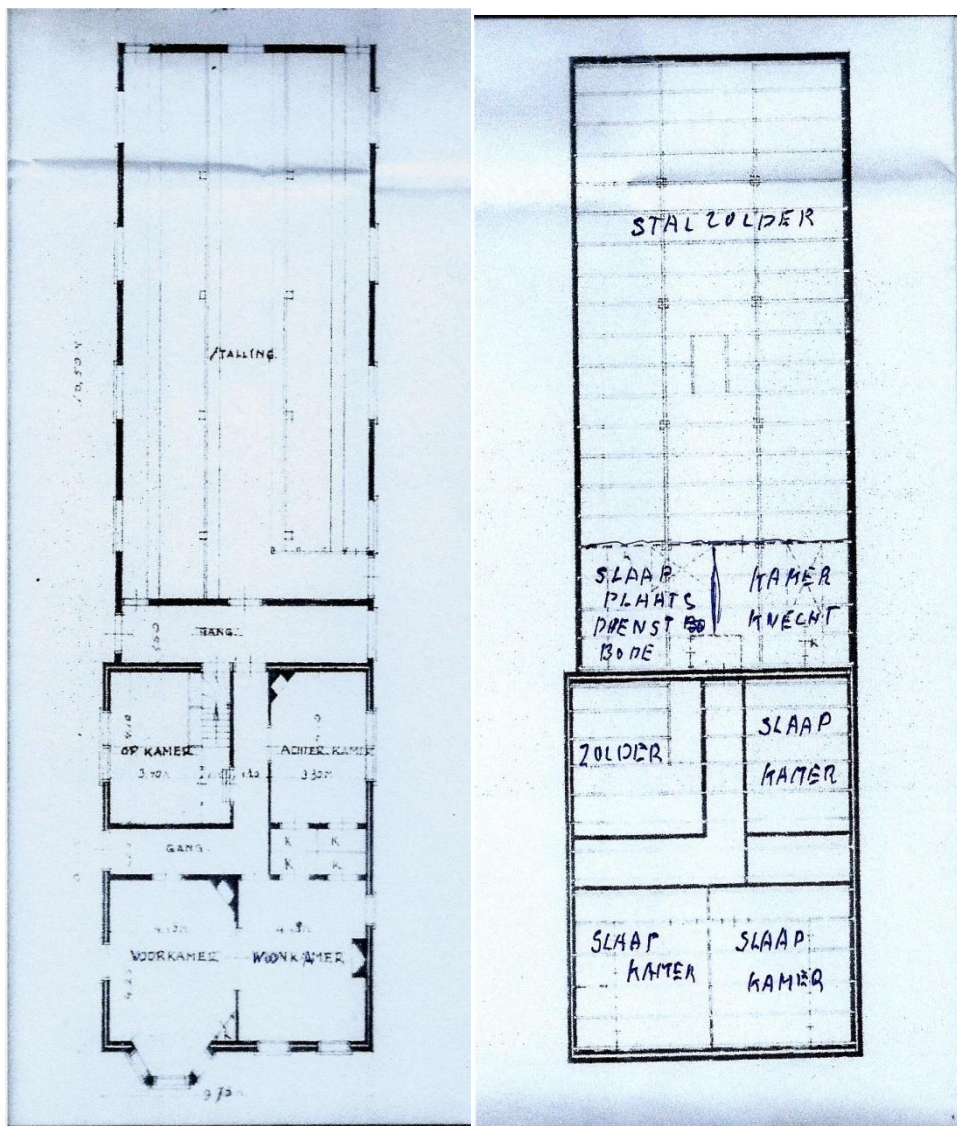
De eerste steenlegging van de nieuwe boerderij door Geertje de oudste dochter van Henk van Leeuwen.

De binnenmuren van het woonhuis zijn opgetrokken met de stenen van de oude boerderij. Deze zijn allemaal afgebikt om ze opnieuw te gebruiken. Ook is er nog goed bruikbaar hout verwerkt in de nieuwbouw vooral in de nieuwe veestal en de wagenschuur waar de oude balken voor de zoldering zijn gebruikt. Dat is hier en daar nog te zien aan de geblakerde plekken op het bintwerk. Omdat de arbeid in die jaren goedkoop was in vergelijking met deze tijd was dit geen bezwaar hetgeen ook al tot uitdrukking komt met de eerder vermelde bouwsom.

Het achterhuis en stoephok hadden de brand in 1932 overleefd en zijn nog tot 1989 functioneel geweest.

De bouwtekeningen van het woonhuis en de stalling (links is beneden, rechts zijn de zolders met de kamertjes.

Verder zijn er na 1945 nog 2 nissenhutten opgebouwd waarin respectievelijk stro en werktuigen konden worden opgeslagen. De levensduur bedroeg echter nog geen 20 jaar omdat er één instortte en de ander is weggewaaid.

Na 1965 toen er een nieuwe pachter kwam is er na aanvankelijk achterstallig onderhoud opnieuw aan vernieuwingen en verbeteringen gewerkt. De stalen ramen in de stal achter het huis waren door roestvorming en door het uitzetten en krimpen bij de wisselingen van de temperatuur zodanig beschadigd dat er geen glas meer in kon worden gehouden. Er zijn toen hardhouten kozijnen ingezet. Het pannendak van de stal naast het huis is in 1968 vervangen door onduline golfplaten omdat het dakbeschot en het lattenwerk verrot was en de constructie van het dak geen zwaar dak van pannen kon verdragen.

Op de plaats waar in de zomer de koeien werden gemolken (**Bocht**) is er rond 1950 een afdak geplaatst zodat deze werkzaamheden wat weer en wind betrof wat aangenamer werden. Bij de komst van de melkmachine in de jaren "50" was dit een uitkomst. In 1967 is op deze melkplaats een extra afdak erbij gezet. Drie jaar later is een melkstal van het doorloopprincipe gebouwd wat meer arbeidsverlichting gaf omdat er vanaf die tijd geen vast personeel meer werkzaam was. De melktank die toen in opmars kwam bij andere bedrijven heeft in 1974 zijn intrede gedaan op de BRONHOEVE en er moest toen het één en ander veranderd worden op het bedrijf.

De "Bocht" waar in de zomer de koeien werden gemolken. In het midden de doorloopmelkstal en aan weerszijde de afdaken die eerst werden gebruikt. Schuin hierachter de bomen staat het melklokaal waar de koeltank stond.

De oude kalverenschuur met de hooiberg.

Waar vroeger nog een oude kalverschuur stond werd een heel nieuw melklokaal gebouwd van steen met spouwmuur en voorzien van een plat dak. In het interieur werden de muren, gedeeltelijk en de vloer volledig betegelt. Het was wel noodzakelijk om bij dit gebouw de fundatie met heiwerk te beschermen voor verzakkingen. Omdat er in de stal een melkleiding werd aangelegd is van de gelegenheid gebruik gemaakt om het systeem voor het vastzetten van de koeien onderhanden te nemen daar de oude situatie niet meer betrouwbaar was.

Bij de aanleg van de melkleiding is de stal ook toegankelijk voor de tractor om het kuilgras binnen te brengen.

De melkleiding moest ook het erf doorsnijden wat met het nodige graafwerk gepaard ging en dat gaf de nodige overlast bij de hooioogst. Ook moest het melklokaal goed bereikbaar zijn voor de tankauto en daarom heeft een jaar later een grootschalige erfverharding plaats gevonden wat toch wel voordelig was omdat het bulktransport van veevoer hier ook van kon profiteren. Er moest ook een melkleiding worden aangelegd vanuit de zomermelkstal. Omdat het hele systeem een goede reiniging vereiste zijn ook de water en electra aansluiting aangepast.

In 1983 werd de huisvesting van het jongvee aangepast doordat in de hooiberg, die niet meer functioneel was vanwege het inkuilen van gras in de rijkuil voor een verbeterde kwaliteit van het ruwvoer, een ligboxenstal werd gemaakt. Er werd een mestkelder met roosters gemaakt en door de kap van de hooiberg op een hoogte van zo'n 3,5 meter op de met kalkzandstenen gemetselde zijmuren te laten zakken terwijl de stalen roeden konden blijven staan.

Het demonteren van de hooibergconstructie.

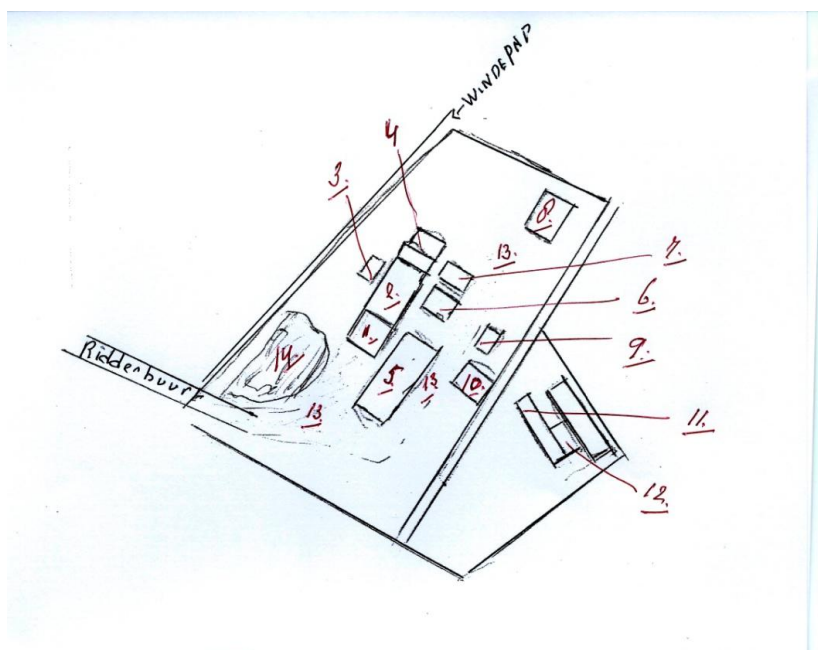
De in de jaren "70" vervangen rieten kap met blikken golf platen hebben nog dienst gedaan tot 1996. De constructie van het dak was toen zo slecht geworden dat talrijke lekkage's ontstonden waarna werd besloten de dakconstructie volledig te vernieuwen en asbestvrij eternite golfplaten als dakbedekking aan te brengen. Met behulp van een grote bouwkraan is het oude dak verwijderd en zijn de stalen bergroeden gestreken. Daarna zijn eveneens met behulp van deze kraan de nieuwe dakspanten geplaatst. Deze operatie hebben we in 1 dag kunnen klaren maar de afbouw was pas na 3 weken gereed.

De renovatie van de hooiberg die in 1983 is verbouwd tot ligboxenstal voor het jongvee was in 1996 aan een grondige reparatie toe.

In de huisstal werd een goede opvang gemaakt voor de pasgeboren kalveren met éénlingboxen en ook hier is de stalinrichting t.a.v. het vastzetten veranderd. Het uitgangspunt van dit alles was dat er wat gemakkelijker gewerkt kon worden. Omdat de boerderij toen (1983) nog gepacht werd moest de eigenaar wel toestemmen maar dit gaf geen probleem al moest de pachter wel alles zelf bekostigen.

Schematische plattegrond van het erf met verklaring der cijfers

1. Woonhuis; **2.** Jongveestal; **3.** Garage gebouwd in 1990 op de plek van het achterhuis en stoephok, ook bevond zich hier het z.g. wringhuis waar de kaaspers stond hierachter nog een houtschuur en een paardestal; **4.** Mestvaalt voor de stromest; **5.** Stal voor 44 melkkoeien; **6.** Ligboxenstal voor het jongvee was voorheen de hooiberg van 10 bij 10 meter; **7.** Wagenschuur; **8.** Varkensschuur later bergruimte voor benodigdheden; **9.** Melklokaal gebouwd in 1974 was vroeger een schuurtje voor de kalveren; **10.** Mestput voor de koeienstal voor de dunne mest; **11.** Overkappingen voor de zomermelkplaats; **12.** Doorloopmelkstal; hierin werden 4 koeien gelijk gemolken. Ze moesten een trap van enkele treden op zodat de melker staande kon werken; **13.** Erfverharding, aan de wegzijde asfalt verder beton en Stelconplaten; **14.** Vijver.

In 1993 zijn er vanwege milieumaatregelen weer investeringen gedaan. De mestopslag in de mestput was niet toereikend om in een stalseizoen alle geproduceerde mest op te slaan, zodat er een mestzak werd aangeschaft van 400 m³ inhoud en met het vullen bolde hij op als een ballon. Deze zak was van kunststof gemaakt en de grond waarin hij geplaatst werd moest worden uitgegraven. Het laat zich raden dat met scherpe dingen goed moest worden uitgekeken want bij lekkage was de ramp niet te overzien geweest. Daarom werd er strenge keuringseisen aan het plaatsen van een dergelijke opslag gesteld en werden er met enige regelmaat controles uitgevoerd door milieubedenaren. Nadat de melkveehouderij was gestopt is de mestzak weer verwijderd.

Het plaatsen van de mestzak

Het woonhuis werd destijds verwarmd door 3 kolenkachels maar door de vele schuiframen en de vele kamers was het moeilijk warm te stoken. Resultaat was dat deze kachels zo heet gestookt werden dat hun levensduur niet erg lang was. Er is toen overgestapt op kachels die petroleum als brandstof hadden, wat wel verbetering gaf. Toen in de jaren '80 aardgas werd aangelegd is met de eigenaar overleg gepleegd om dit probleem op te lossen en dit resulteerde dat de pachter voor diens rekening centrale verwarming zou laten aanleggen terwijl de eigenaar de ramen zou vernieuwen. Deze werkzaamheden zijn 1986/87 uitgevoerd en omdat de houten kozijnen, die aan de onderzijde verrot waren en de schuiframen veel tocht gaven zijn de kozijnen vervangen door hardhouten exemplaren en overal is dubbele beglazing ingezet. Omdat dit nog een hele klus was is er van de gelegenheid gebruik gemaakt om het interieur van de woonkamer aan te passen en de 3 schoorstenen die slecht functioneerde maar te laten vervallen

Gezicht op het erf.

WINTER EN ZOMER

OP DE BRONHOEVE

Eigenaren en bewoners.

Als in 1832 de kadastrale registratie van grond en gebouwen wordt ingevoerd zien we daar als eerste eigenaar van DE BRONHOEVE vermeld: **Jan Jonkheijd**. Jan is in 1774 geboren in Waddinxveen en is op 29 oktober 1852 overleden te Oudshoorn. Hij is 2 keer getrouwd geweest en zijn eerste vrouw **Jannigje Blanken** is geboren omstreeks 1782 en overleden op 18 november 1816 te Oudshoorn. Zij zijn getrouwd op 27 september 1801 eveneens te Oudshoorn en zij schonk hem 7 kinderen, namelijk 5 dochters en 2 zonen. Over de dochters vermelden we later meer. Van het 2^e huwelijk van Jan met **Margje Beijerman**, geboren in 1784 te Waarder en getrouwd op 26 april 1818 te Oudshoorn, zijn geen kinderen bekend.

De kadastrale legger van de BRONHOEVE en de bijbehorende percelen ten name van Jan Jonkheijd.

Naast de eigendommen in de Ridderbuurt bezat Jan Jonkheijd ook percelen met huis, tuin en erf aan de Nieuwe Sloot waaruit blijkt dat Jan toch wel wat aanzien heeft gehad. Als hij in 1852 overlijdt gaat het eigendom over naar een schoonzoon; **Adrianus Overvliet**. Adrianus was geboren 11 december 1813 te Zegwaard en is overleden op 30 augustus 1896 te Oudshoorn. Hij was gehuwd op 16 maart 1845 met **Jannigje Jonkheijd**, geboren 22 november 1812 te Oudshoorn en overleden op 12 mei 1884 te Oudshoorn. Uit dit huwelijk zijn 4 dochters bekend en de 3^e dochter Pietje is van belang als Adrianus in 1893 de boerderij verkoopt. **Pietje Overvliet**, geboren op 26 februari 1852 te Oudshoorn en overleden op 8 februari 1921 te Alphen aan den Rijn, trouwt op 20 april 1876 te Oudshoorn

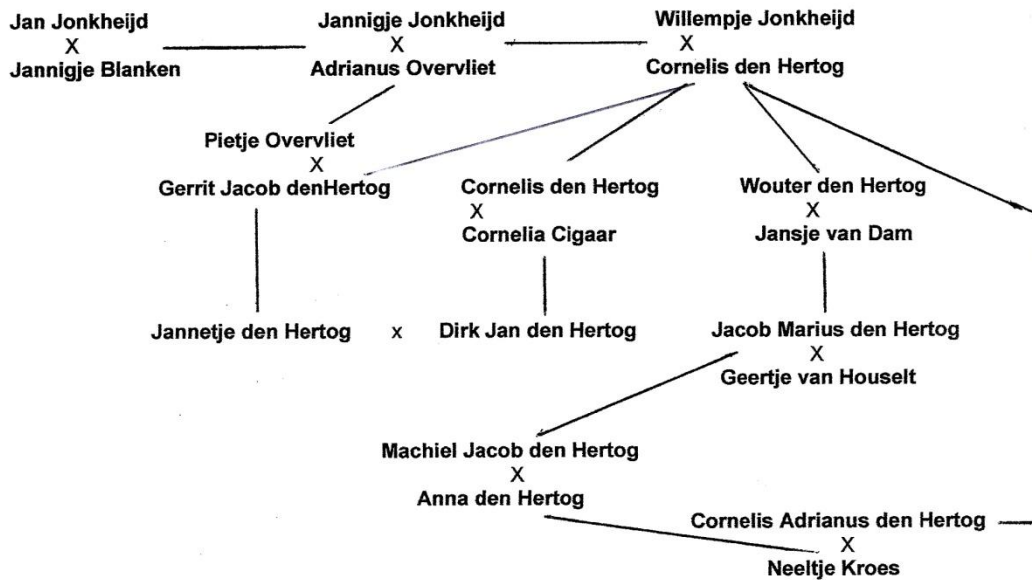
met **Gerrit Jacob den Hertog**, geboren op 11 november 1851 te Oudshoorn en overleden 2 juni 1928 te Alphen aan den Rijn. Gerrit Jacob zijn moeder was **Willempje Jonkheijd** een andere dochter van eerder genoemde Jan Jonkheijd en hij had een eerder huwelijk met **Jansje Reijneveld**, die na 1 jaar huwelijk is overleden. Wij zien dus dat men er alles aan gedaan heeft om de BRONHOEVE in de familie te houden.

Gerrit Jacob had een dochter **Jannetje**, geboren 2 januari 1879 te Oudshoorn, overleden 30 januari 1962, Alphen aan den Rijn, getrouwd op 29 maart 1900 te Oudshoorn met **Dirk Jan den Hertog** een volle neef, geboren 14 augustus 1879 te Oudshoorn, overleden 26 februari 1969 te Alphen aan den Rijn. Rond 1918 is Dirk Jan boer geworden op de BRONHOEVE maar na een aantal jaren heeft hij de boerderij weer verlaten wegens onenigheid in de familie. Toen kreeg een ander familielid de kans om hier zijn bedrijf uit te gaan oefenen en dit was **Machiel Jacob den Hertog**. Machiel Jacob is geboren 27 januari 1898 te Oudshoorn en overleden 14 september 1937 te Alphen aan den Rijn. Hij was gehuwd met **Anna den Hertog**, geboren 24 maart 1896 te Oudshoorn, overleden 22 mei 1955 te Gouda. De huwelijksdatum was 21 april 1921 te Alphen aan den Rijn. Zij hebben 1 zoon gekregen **Jacob Marius** die is geboren op 26 februari 1922 te Alphen aan den Rijn. Wanneer dit gezin werkelijk op de BRONHOEVE is gaan wonen is mij niet bekend omdat de hele gang van zaken nogal vaag overkomt, maar als de geboorte op de boerderij heeft plaats gehad is dit wel de eerste jongen die sinds lange tijd hier geboren is. Van alle voorgangers en ook alle bewoners erna zijn het altijd meisjes geweest die er geboren werden. De gezondheid van Machiel is er de oorzaak van dat hij in 1924 het bedrijf heeft moeten beëindigen en dat men de BRONHOEVE heeft verkocht. Misschien wel een stukje familie tragiek omdat de boerderij altijd met de familie den Hertog een binding heeft gehad. Was er geen belangstelling in de familie of waren er materiële zaken die een rol hebben gespeeld? In de Ridderbuurt bezat de familie op dat moment wel 7 boerderijen. Ook blijkt dat er binnen deze familie wel eens met andere familieleden getrouwd werd om het bezit bij elkaar te houden (zie schema) Wij kunnen er slechts naar gissen. Machiel en zijn gezin namen intrek in huize "Antoinette" aan de Oudshoornseweg.

Machiel Jacob den Hertog en zijn vrouw Anna den Hertog

Schema van de familie's op de BRONHOEVE tot 1924.

De boerderij werd verkocht aan een particuliere eigenaar namelijk **Jacob Reepmaker**, geboren 16 september 1863 te Rotterdam en aldaar overleden 28 september 1933. Jacob was gehuwd met **Catharina Elisabeth van Hoboken**, geboren 15 september 1867 te Rotterdam en eveneens in die plaats overleden op 23 januari 1936. Zij behoorden tot een Rotterdams koopmansgeslacht en hebben daar ook publieke functies vervuld en de mannen voerden ook de titel van "Heer van Strevelshoek". Dit was een gebied gelegen in de regio Rijsoord/Ridderkerk en men bezat hier nogal wat onroerend goed. Bij de ontwikkeling van de Waalhaven in Rotterdam zijn de landerijen verkocht en zocht men weer nieuwe objecten om het vrijgekomen geld te beleggen. Er werden boerderijen gekocht o.a. te Zoetermeer, Bleiswijk, Zoeterwoude en de BRONHOEVE te Alphen aan den Rijn. Op 15 december 1924 werd voor notaris J. Koopman te Rotterdam de overdracht gedaan. Na het overlijden van Jacob en Catharina ging het eigendom over naar hun zoon **Abraham Adriaan**, geboren 21 september 1895 te 's Gravenhage en overleden 17 september 1967 te Venetië. Hij was gehuwd met **Maria Johanna van Bruggen**, geboren 19 juni 1891 te Dordrecht. Zij woonden in Wassenaar. Na het overlijden van haar man heeft mevr Reepmaker bij het beheer van haar onroerende goederen zich laten bijstaan door het Rentmeesterskantoor Specht Grijp in Heemstede. Dit kantoor heeft vele jaren de belangen van haar principaal behartigd.

De familie Reepmaker ging de boerderij verpachten aan **Hendrik van Leeuwen**, geboren 19 juli 1896 te Pijnacker en overleden te Alphen aan den Rijn op 18 juni 1995. Hendrik was

gehuwd op 18 december 1924 te Vlaardingen met **Cornelia Sonneveld**, geboren op 15 augustus 1901 te Vlaardingen en zij overleed 23 juli 1987 te Alphen aan den Rijn. Henk van Leeuwen kwam uit een boerengezin van 16 kinderen uit Pijnacker en nam de uitdaging om hier boer te worden aan.

Ingekomen van :
Gouda, Eltje v. Dasselaar, echtg. van J. C. W. Bont, Grijpesteinstr. 38.
Pijnacker, H. van Leeuwen, veehouder, Ridderbuurt 87.
Vlaardinger Ambacht, Cora. Sonneveld, echtgen. van H. van Leeuwen, Ridderbuurt 87.
's-Gravenhage, Hka. de Jong, Hooftstraat 3.
Noordwijk, Anna. J. de Boer, Wilhelminastraat 24.
Blaricum, Ma. A. Leeuwenberg, echtgen. van B. ter Weijden, Grijpesteinstraat 46.
Vertrokken naar :

De Rijnbode van 14-01-1925.

Dat het een “van Leeuwen” was is achteraf gezien wel opmerkelijk in historisch perspectief gezien. De schrijver van deze geschiedenis doet namelijk ook aan stamboomonderzoek van deze familie en de oorsprong gaat terug tot ongeveer het jaar 1250 in de omgeving van Alphen en Aarlanderveen. In 1295 wordt er vermeld bij ene **Dirc van Leeuwen** dat hij mogelijk betrokken is geweest toen Floris de Vijfde een aantal boeren in Oudshoorn tot ridder heeft geslagen een feit dat in het begin van deze historie al vermeld is.

Henk van Leeuwen had gehoord dat deze boerderij vrij kwam en nam op 18 november 1924 de inventaris over die voor die tijd nogal behoorlijk was n.l. 49 melkkoeien met het benodigde jongvee, 33 varkens, een oude Tilbury, 2 boerenwagens, een driewielige gierkar, een ijzeren schouw om mest te varen in de winter, een grasmaaimachine en een paard terwijl er van de ouderlijke boerderij ook nog een paard meekwam. De kaasmaakinventaris die er ook nog was, was ingesteld op handwerk. De eigenaar van de BRONHOEVE verleende alle medewerking om een goede start mogelijk te maken. Er werd een grote gierput bijgebouwd en ook de reeds vermeldde varkensschuur was onderdeel van deze start. Omdat de kaasmakerij in de zomer veel werk gaf, werd in 1928 bij de fa. van 't Riet uit Aarlanderveen een kaasroermachine aangeschaft. In de winter werd de melk verkocht aan Hollandia in Hazerswoude. De veestapel werd in die tijd uitgebreid tot ongeveer 60 melkkoeien. Henk van Leeuwen werd bij de werkzaamheden bijgestaan door personeel wat inwonend was maar ook uit de omgeving kwam.

Op deze foto zien we Alie en Geertje van Leeuwen met hun moeder staand en zittend Mien Wierda als dienstbode, Dit van Leeuwen en Jacoba Zegwaard (huishoudelijke hulp)

Schuin tegenover de boerderij stond nog een arbeiderswoning die ook bij de boerderij hoorde en waarin de vaste medewerker woonde. Tijdens de oorlog woonde Reinier van der Louw in het huis en daarna heeft Dries van Dolder er jaren gewoond. Verder waren er in de huishouding de nodige werksters en inwonende dienstbode's die, als het nodig was, soms ook nog in het bedrijf een handje meehielpen. Denk aan de kaasbereiding. Om verschillende namen te noemen: Johanna Christina Bos, Wilhelmina Jeannette Wierda, Annie en Gerarda Vos en Anne de Jong en zij kwamen uit respectievelijk uit Zwammerdam, Mijdrecht, Alphen en Loenen.

In de Rijnbode verschenen advertenties in de periode 1925 – 1940.

Hendrik van Leeuwen en Cornelia Sonneveld.

Op 19 juli 1932 is door hooibroei de boerderij afgebrand zoals eerder al vermeld. Dit zal voor de familie van Leeuwen de nodige rompslomp hebben gegeven t.a.v. de bedrijfsvoering en het huishouden, te meer daar in deze periode ook het gezin is uitgebreid met 3 dochters.

De geboorteadvertentie van de oudste dochter van Henk van Leeuwen

De landbouwprijzen waren slecht en dus was het een hele opgave het bedrijf draaiende te houden. Zo werd in 1933 gestopt met de kaasmakerij en ging men de melk aan 2 slijters verkopen namelijk, van de Meent in de van Eeghenstraat en, vander Neut in de van Brederodestaat in Alphen. Verkoop ging volgens contract waarin de verplichting werd aan gegaan iedere dag een bepaalde hoeveelheid melk te leveren. (ong. 800 L.) Deze melk moest men zelf 2 X daags, zomer en winter, naar Alphen brengen in de toen gebruikte melkbussen van 40 liter. Dit moet toch een hele opgave zijn geweest omdat het andere werk wat op een boerderij moet gebeuren ook gewoon door moest gaan. De melkprijs werd éénmaal per jaar bepaald en de 4 cent per liter was voor die tijd een aardige prijs. Er waren melkfabrieken die amper 2 cent voor een liter betaalden. Voor het vervoer werd een T Ford en later een bestelwagen aangeschaft.

Henk van Leeuwen brengt de melk naar Alphen.

Na de crisisjaren, waarin met veel moeite het hoofd boven water werd gehouden, brak een heel andere tijd aan namelijk die van de Duitse bezetting. Het veevoer was schaars en allerlei maatregelen zoals distributie en verplichte leveringen van paarden en koeien ten behoeve van de Duitsers werden soms met veel creativiteit omzeilt. Een gedeelte van het grasland viel onder de scheurplicht, wat betekende dat dit land moest worden omgeploegd om er akkerbouwgewassen op te verbouwen. De opbrengsten daarvan vielen tegen omdat de veengrond het best produceert als weiland en het overvloedige onkruid stond optimale opbrengsten in de weg. Het al vermelde brongas was een uitkomst, want de electriciteit

was maar met mondjesmaat beschikbaar zodat er kon worden gekookt en met gaslampen er toch wat licht in de duisternis was. Verder kon men in het waterfornuis genoeg hout verstoken van de geriefbosjes op en om het erf. Omdat de boerderij aan het eind van de Ridderbuurt stond, in die tijd nog echt platteland, hebben verschillende personen gedurende korte of lange tijd ondergedoken gezeten waaronder een zoon van de eigenaar, **Jacob Reepmaker**. Ook werden er verschillende keren wapendroppings uitgevoerd wat uiteraard zeer risicovolle operaties waren en met de grootste geheimhouding waren omgeven. Bij verraad of als men op heterdaad door de vijand was betrapt, hadden de gevolgen voor de familie van Leeuwen fataal kunnen aflopen. Het één en ander is beschreven in het boek: "1944-1945 Alphen aan den Rijn in woord en beeld". **Hendrik van Leeuwen** heeft in de jaren '90 hiervoor het Verzetskruis mogen ontvangen.

Droppings medicijnen en wapens voor het verzet

‘Lancasters vlogen eerst laag over, daarna dropten ze de containers’

„De Lancasters vlogen altijd eerst een keer laag over. Daarna kwamen ze hoger over en dropten de containers met wapens en medicijnen aan parachuten.” De 98-jarige H. van Leeuwen kan zich de nachtelijke droppings nog goed herinneren die achter zijn boerderij plaatsvonden.

Van Leeuwen woonde in de oorlog op zijn boerderij aan het eind van een doodlopende weg ten noorden van Alphen aan de Rijn. Uit contacten met kennissen bleek dat het verzet een geschikte plek zocht waar de geallieerden wapens en medicijnen konden droppen voor het verzet. „Als je denkt dat 't nodig is dan kun je 't op mijn land doen,” had Van Leeuwen geantwoord. „Al heel snel kwamen twee Spitfires kijken wat voor terrein het was bij ons. Ze vlogen heel laag; ze reden bijna over het land, met een vaartje van 400 kilometer per uur.” „Voor de droppings werden Lancaster vliegtuigen gebruikt. Ze dropten buisvormige containers met en lengte van ongeveer 1,5 meter. Deze waren gevuld met wapens of met medicijnen. „Als er een dropping op komst was kwamen mensen van het verzet vóór de spertijd naar de boerderij en ze bleven de hele nacht”, herinnert Van Leeuwen zich. Zijn vrouw voorzag de groep steeds van soep en brood en zorgde dat de kinderen tegen niemand vertelden wat er zich afspeelde. Via een radioverbinding gaven de geallieerden door hoe laat de zending

kon komen. De verzetsmensen gingen dan naar het land achter de boerderij met fietsen en lantaarns. Op elke hoek van het perceel werd een fiets gezet en zodra de vliegtuigen waren te horen werden met fietsen de lantaarns van stroom voorzien, zodat de piloten konden zien waar het perceel lag. De containers kwamen aan parachuten naar beneden. Ze wogen 400 kilo per stuk. Ze mis-

ten ook wel eens hun doel en 'landen' dan in een sloot. „Het is geen pretje om die midden in de nacht uit de bagger te halen”, vertelt Van Leeuwen. Hij ging altijd mee als 'gids' omdat hij alle sloten en percelen precies kende. De containers gingen vervolgens op boten naar Aarlanderveen en van daaruit in een legerauto met een Duits kenteken naar Rotterdam, waar het hoofdkwartier van de binnenlandse strijdkrachten was. „Het is gewoon wonderlijk dat de Duitsers 't nooit hebben gemerkt”, vertelt Van Leeuwen. „Eén keer was het volle maan. Toen moeten ze het hebben kunnen zien vanaf een sluis een eindje verderop die ze altijd bewaakten. In 1983 ontving Van Leeuwen het Verzetskruis voor zijn medewerking aan de droppings. Een aantal jaren later kreeg hij tijdens een reünie van RAF-piloten in Nederland van een vrouw van een inmiddels overleden piloot het gouden vliegtuigje opgespeld dat haar man had ontvangen voor zijn werk in de oorlog. „Dat was buitengewoon”, vertelt een ontroerde Van Leeuwen. „Daar kan ik nog niet over uit.” Ondanks de risico's die hij liep met de droppings hield Van Leeuwen het hoofd altijd koel: „Ik het er nooit van wakker gelegen.” (PvH)

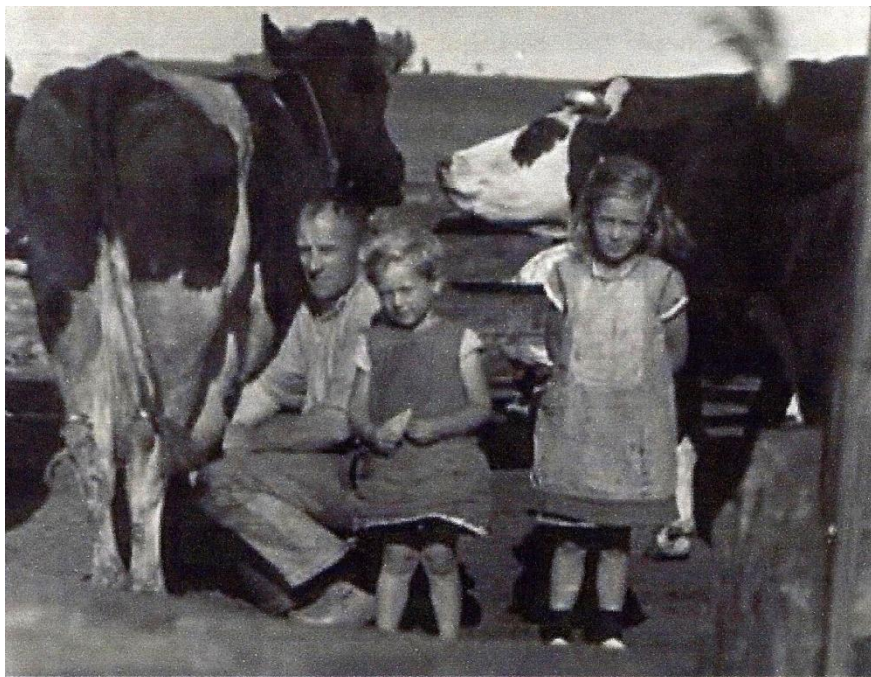

De 98-jarige Van Leeuwen met op zijn rever het Verzetskruis en het gouden vliegtuigje dat hij ontving van de vrouw van een Lancaster-piloot

Interview Henk van Leeuwen met het agrarisch blad "Westweek"

Na 1945 is er hard gewerkt om alles weer een beetje normaal te laten verlopen. De mechanisatie deed de paarden verdwijnen en de tractor verscheen met alle werktuigen die voor de bedrijfsvoering nodig waren. In 1951 werden de kaasspullen weer in bedrijf gesteld en de specialiteit was om hele grote kaas te maken die op de kaasmarkt te Bodegraven werd vermarkt. In 1956 is men voorgoed gestopt met de kaas omdat het voor de familie een te grote fysieke belasting werd. Sindsdien werd de melk geleverd aan de Coöperatieve

Melkcentrale waarvan diverse fabrieken in de regio de melk verwerkten. Wel werd er in die jaren een melkmachine aangeschaft zodat met minder mankracht de bedrijfsomvang in stand kon worden gehouden. Van de 3 dochters was er inmiddels 1 getrouwd met een boer en een tweede dochter had trouwplannen met een man die ook een boerderij ambieerde, maar dan een akkerbouwbedrijf. De derde dochter had geen aspiraties om haar vader op te volgen en zodoende werd er uitgezien naar iemand die het bedrijf wilde overnemen. Henk van Leeuwen had van de familie Reepmaker 5 ha grond uit de pacht aangekocht met het plan om hier een bungalow te bouwen en dan te gaan rentenieren en wat vee te gaan houden voor de vetweiderij. Dan zou de boerderij met ongeveer 27.5 ha land vrij komen van pacht.

Henk van Leeuwen melkt de koeien nog met de hand en zijn dochters Dit en Alie kijken toe.

De nieuwe pachter was een neef van Henk van Leeuwen n.l. **Jacob (Jaap) van Leeuwen**, geboren 30 april 1939 te Pijnacker. Jaap was de 2^e zoon van Henk zijn jongste broer. In 1964 kwam hij naar Alphen en heeft nog 1 jaar bij zijn oom gewerkt en op 11 april 1965 nam hij het bedrijf over. Hij trouwde op 18 november 1966 in Alphen aan den Rijn met **Klazina (Ineke) van der Louw**, geboren 28 november 1942, destijds wonende op Ridderbuurt 24, het daggeldershuis wat bij de boerderij hoorde

Jaap van Leeuwen en Ineke van der Louw.

De ironie is namelijk dat haar vader, Reinier van der Louw die in dit huis woonde, al vanaf zijn schooltijd bij Henk van Leeuwen werkte. Hij heeft daar kennis gekregen aan haar moeder, die van 23 maart 1937 tot 15 juni 1939 werkzaam was als dienstbode. Jaap en Ineke kregen net als Henk van Leeuwen 3 dochters in hun huwelijk die voor de opvolging in het bedrijf geen rol hebben gespeeld. Als het nodig was hebben ze altijd geholpen als dat kon maar ze hadden andere wensen wat betreft hun beroep en hebben hun weg zo wel weten te vinden.

De kleinzonen van Jaap en Ineke, Guido en Thijs.....Geen opvolgers.

Er werd in 1965 een medewerker aangetrokken in de persoon van Tinus van Dolder en deze betrok de dienstwoning nadat de eigenaar dit huis een grondige opknapbeurt had gegeven. Tinus heeft 2 jaar op het bedrijf gewerkt. Hij werd opgevolgd door Arend Houtman, die anderhalf jaar in het huis heeft gewoond, maar was al weer gauw vertrokken omdat hij nog

wel eens een slokje te veel op had. Het laatste personeelslid was Mans van der Vendel en hij kwam uit De Klomp bij Ede. Omdat het houden van personeel op dit bedrijf economisch niet meer haalbaar was is in 1970 besloten dat er verder gegaan zou worden als éénmansbedrijf en zijn er wat aanpassingen gedaan om het melkveebedrijf sociaal te houden. Het gezin van der Vendel mocht in het huis blijven wonen, maar na 1 jaar zijn ze weer terug gegaan naar de streek van herkomst.

De kinderen van Jaap en Ineke, Anneke, Jacqueline en Mieke vermaken zich op het ijs van de vijver.

Bij de wisseling van de wacht waren, zoals onder het thema “De Boerderij” al werd vermeld verschillende vernieuwingen en verbeteringen doorgevoerd. De melk bleef men echter aan de fabriek leveren en voor de varkenshouderij werden er fokzeugen gekocht om biggen te gaan fokken. Een paar jaar later zijn de zeugen verkocht en werden de varkens afgemest voor de slacht. Het dak van de varkensschuur was echter in zo’n slechte staat dat na instorting daarvan gestopt werd met het houden van varkens.

Nadat het dak werd gerepareerd is de schuur voor andere doeleinden gebruikt zoals opslag van veevoer en zaagsel voor de stal in de winter. Ook kwam er een nieuwe trekker en de hooigrijper in de hooiberg werd vervangen door een hooikanon, Het transport werd gedaan door een opraapwagen, aanvankelijk in eigen beheer en later door de loonwerker. Ook de driewielige gierkar die nog altijd werd gebruikt is toen vervangen door een wat meer moderne uitvoering voorzien van een pomp. Toen in

1970 het personeel was vertrokken zijn t.a.v. het melken en de verzorging van het vee diverse investeringen gedaan om alles zo goed mogelijk te laten verlopen. De loonwerker werd voor meer werkzaamheden ingezet om te voorkomen dat men geen slaaf van het bedrijf werd. Met de hulp van de boerin en heel beperkt van de kinderen werd het werk rondgezet. Bij ziekte en ongerief gaf de Agrarische Bedrijfsverzorging uitkomst maar ook werd er al die jaren als het even kon met vakantie gegaan. In 1983 werd wegens overproductie van melk in Europese Gemeenschap een quotering ingesteld zodat er voor de overtollig geleverde melk aan de fabriek superheffing moest worden betaald. Dit had tot gevolg dat men de melkproductie scherp in de gaten moest houden wat veelal neer kwam minder koeien maar meer melk per koe. Bij de start in 1965 werden ongeveer 40 koeien gemolken en dit aantal liep geleidelijk op tot 50 maar door deze superheffing daalde dit weer tot 45. Verder waren het de verschillende milieumaatregelen ten aanzien van de mestopslag en het uitrijden daarvan die van grote invloed waren op de bedrijfsvoering

Het weidelandschap.

Mevrouw Reepmaker die inmiddels een hoge leeftijd had bereikt was juridisch nog eigenaar van de BRONHOEVE terwijl het economisch eigendom werd bestierd door haar zoon en dochter, **Jacob** en **Lydia Emerentia**. Toen in 1987 de renovatie van de ramen had plaats gevonden en zich persoonlijk op de hoogte hadden gesteld van de toestand op de boerderij, waarbij tevens de staat van de andere bedrijfsgebouwen werd bekeken, kwam men tot het besluit om het erf en de daarbij behorende grond, ruim 1 ha, met alle gebouwen aan de pachter te verkopen. Men vond dat de kosten van onderhoud der gebouwen voor zover het hun verantwoordelijkheid was niet meer in verhouding stond tot de baten hiervan. Voor de pachter waren deze kosten die toch essentieel zijn voor het slagen van het bedrijf, fiscaal aantrekkelijk. Zo werd op 16 juni 1989 **Jacob van Leeuwen** eigenaar van de BRONHOEVE en bleef hij pachter van de resterende grond (20.82.05 ha). De overdracht geschiedde ten overstaan van Mr. D.F.M.M. Zaman, notaris te Rotterdam.

De schapenhouderij is in de laatste jaren nog actief beoefend.

Vanuit de overheid kwamen echter allerlei maatregelen ten aanzien van het milieu en dierenwelzijn zodat op termijn flinke investeringen moesten worden gedaan om het bedrijf gaande te houden. Mede door de kleinschaligheid en het feit dat er geen opvolging was, is in 1996 besloten om met de melkveehouderij te stoppen en het melkquotum te gaan verhuren. Het aanwezige jongvee werd opgefokt en drachtig verkocht voor de export. Na die tijd werden regelmatig kalveren aangekocht die op het bedrijf bleven tot dat zij ook voor de export weg gingen.

Het laden van export vee.

Verder werden er pinken ingeschaard van Wout den Hertog en het aantal schapen dat altijd al gehouden werden is verhoogt tot ongeveer 30. Tot 2001 is deze vorm van boeren doorgegaan maar de veeziekten BSE en de uitbraak van Mond en Klauwzeer in dat jaar gaven zoveel nieuwe maatregelen en de handel was zo verstoort dat het toch al moeizame

resultaat voor al dit werk niet meer lonend was. De opfok van exportvee is toen gestopt maar de schapenhouderij bleef in tact en met de rentmeester die de belangen van de eigenaar van het land behartigde, is toen besloten dat op 2,5 ha na, de rest van het land met ingang van het jaar 2004 een andere pachter zou krijgen. Dit werd de familie Heemskerk die eveneens in de Ridderbuurt een boerenbedrijf uitoefenen en op dit moment is al het land van Reepmaker bij hen in het gebruik.

Het huidige natuurgebied als onderdeel van het "Wandelbos" is gerealiseerd op dit grasland.

Met ingang van 2006 is formeel het bedrijf beëindigd en het aantal schapen vermindert, naar maar 8 stuks en is dus een hobby geworden. Met de aanleg van het "Wandelbos" waren aan de ingang van de BRONHOEVE nog wat zaken af te handelen ten aanzien van het eigendom, voortvloeiend uit de verkoop van de familie Reepmaker aan de Gemeente Alphen aan den Rijn in 1972. Met de gemeente is nu overeengekomen dat er 420 m² kon worden aangekocht zodat de toegang en de privacy tot de boerderij is gewaarborgd en een duidelijke afscheiding met het publieke Wandelbos is verkregen.

Het bedrijf.

Het is na al het voorgaande misschien toch wel interessant nog wat dingen in het algemeen over het bedrijf te vermelden zoals hoe er werd gewerkt en allerlei zaken die toch van lieverlede historie zijn geworden. De oorspronkelijke bedrijfsgrootte in 1832 was ruim 33 ha. Dit is zo gebleven tot 1965 toen Henk van Leeuwen het bedrijf overdroeg aan zijn neef. Die ging met 27,5 ha verder. Toen de Gemeente Alphen aan den Rijn in 1972 de eerder vermelde grond aankocht schoot er nog ongeveer 21 ha over. Na de eeuwwisseling is het gepachte land over een aantal jaren verdeeld naar de familie Heemskerk gegaan.

Het hooien in de begintijd van Henk van Leeuwen

Op het bedrijf was de melkveehouderij de hoofdtak, aangevuld met het houden van varkens die de wei van de kaasbereiding tot waarde bracht en soms wat schapen in het land. Van de periode voor 1924 heb ik geen gegevens maar in de tijd van Henk van Leeuwen werden er 50 – 60 koeien gemolken. Het werk werd met 2 á 3 man personeel gedaan plus de huishouding die in drukke tijd zoals de hooibouw ook nog werd ingezet. Maaien, schudden, harken, het naar huis rijden en de hooigrijper in de hooiberg ging allemaal met paarden tractie. Hiervoor was altijd 1 paard op de boerderij aanwezig maar in de hooibouw werd er vrij regelmatig een hooibouwpaard geleend van akkerbouwers die even geen paard nodig hadden. Henk van Leeuwen haalde dan nog wel eens een paard op de ouderlijke boerderij in Pijnacker. In het vroege voorjaar en in de herfst werd het overtollige gras van het land ingekuuld in de betonnen silo op het erf. Het groene en soms natte gras werd met kruiwagens de stal ingereden. In tegenstelling tot het hooi wat vaak wel lekker rook kon het kuilgras verschrikkelijk stinken.

Naast hooi en kuilgras werden soms ook nog aardappels, bieten of spruitenkoppen aan de koeien gevoerd in de winter terwijl van de veevoederfabriek krachtvoer werd aangekocht om de melkproductie stabiel te houden en de koeien in conditie. De melkproductie was in vergelijking met nu niet zo hoog. Een veestapel die 4000 kg melk per koe in een jaar gaf was toen al een goede veestapel waar je mee vooruit kwam. Op de BRONHOEVE werd echter niet aan de fokkerij gedaan d.w.z. geen stamboekregistratie. Wel werd een poos aan de melkcontrole gedaan om toch

de goede en de minder goede dieren te kunnen selecteren. Om te zorgen dat er kalfjes werden geboren werden de koeien gedekt door een stier die één of twee jaar dienst deed.

In de stal stonden de koeien tussen de staken met grampels (kettingen) en nekriem vast. De betonnen vloer werd in de herfst voordat ze naar stal gingen bedekt met slootvuil zodat ze niet op het beton hoefden te liggen. In de grote stal en één kant van de huisstal is later de vloer met rubber stalmatten bedekt waardoor de koeien een betere ligplaats kregen. De andere kant van de huisstal lagen de pinken en de kalfjes op stro. De mest in deze stal kwam op de mestvaalt terecht en in de grote stal werd de grup (mestgoot) met dunne mest 2 keer per dag leeg geschoven in de mestput terzijde van de stal. De mest werd met de driewielige kar naar het land gebracht en als het in de winter te nat was om te rijden dan werd er met de schouw gevaren want de mestput had een uitloop boven de poldertocht en men kon de schouw er onder varen. Dit waren werkzaamheden waarmee het personeel in de winter zich bezig hield naast het voeren, verzorgen en melken van het vee. Het snoeien en zagen van de bomen op het erf en de geriefbosjes en het houthakken voor de kachel en het waterfornuis behoorden daar ook toe.

Als eerste in de Ridderbuurt gaat Henk van Leeuwen de sloten schoonmaken met behulp van de tractor. Tinus van Dolder is de chauffeur en Henk van Leeuwen kijkt toe.

De sloten werden met behulp van de krooszeis en sloothak of baggerbeugel schoon gemaakt, een karwei waar in de nazomer al mee werd begonnen om voor het ging vriezen en de polderschouw begin november zoveel mogelijk klaar te zijn. In de winter en het vroege voorjaar moesten, als de weersomstandigheden het toelieten, de molshopen op het land uit elkaar geslagen worden en als je het geluk had dat één van je mannen verstand had van mollen vangen dan kon de weide als het begon te groeien er goed verzorgd uit zien. Ook het strooien van kunstmest was handwerk maar het gebruik hiervan betrof geen grote hoeveelheden.

De trekker doet zijn intree en deze Ferguson wordt overal voor gebruikt.

Na 1945 verschijnt de tractor op de boerderij en worden vele werkzaamheden sneller en met minder krachtsinspanning gedaan. De hooi en grasbouw, het uitrijden van mest, het sloten schoonmaken en het verzorgen van het grasland werden werk voor de trekker met chauffeur maar er moesten wel werktuigen worden aangeschaft.

Als in 1965 Jaap van Leeuwen de scepter gaat zwaaien gaat er weer het één en ander veranderen. De inventaris en het vee hebben de gevolgen ondervonden dat oom Henk geen opvolger uit eigen kring kon presenteren. De tractor en de meeste spullen waren aan vervanging toe zodat er naast de overname een forse investering nodig was om het bedrijf een goede start te geven. Direct werd een nieuwe trekker gekocht met aangebouwde maaiparaatuur (vingerbalk), een Vicon-acrobat en een mengmestwagen met zuigerpomp. In de volgende jaren kwam er voor de hooioogst een opraapwagen en hooikanon, ter vervanging van de hooigrijper bij het inschuren. Door het intensiever gebruik van kunstmest, dank zij de kunstmeststrooier, ging de graslandopbrengst goed omhoog. Met als resultaat dat er meer hooi en gras beschikbaar kwam voor de voederwinning. Ook de kwaliteit van het geogste product nam aanzienlijk toe wat uiteindelijk voordeel opleverde daar er minder krachtvoer behoefde te worden aangekocht.

Het hooien met behulp van de opraapwagen.

Bij de start gingen we er van uit dat een bedrijfsomvang van ongeveer 40 melkkoeien plus het nodige jongvee voldoende was om een inkomen te genereren. Omdat er nog maar 1 medewerker in dienst was moest er wel wat gebeuren om het werk rond te zetten. Uit het bovenstaande blijkt echter wel dat dit een hele opgave was en bovendien moesten aan de bedrijfsgebouwen ook aanpassingen gedaan worden zoals zorgen dat de spullen binnen konden staan. In de stal zijn er ventilatoren geplaatst zodat het stalklimaat verbeterde. Ook voor het jongvee zijn zoals eerder genoemd veel verbeteringen in hun huisvesting gedaan. De bekende witte kalverboxen die buiten stonden gaven gezondere kalveren en ook de verbouwde hooiberg tot ligboxenstal droeg bij tot beter vee plus minder werk wat ook een factor van belang was.

Het opfokken van het jongvee in kalverboxen buiten en na het opstallen worden zij geschoren.

De melkproductie per koe viel zwaar tegen omdat er de laatste jaren, bij Henk van Leeuwen, niets meer aan veeverbetering was gedaan. De cijfers van de melkcontrole van die jaren spreken boekdelen. Een gemiddelde melkproductie 3930 kg melk met 3,69 % vet en 3,29 % eiwit per koe per jaar was de start. Met behulp van melkcontrole, kunstmatige inseminatie

(K.I.), nieuwere inzichten m.b.t. veevoeding, jongvee opfok en graslandgebruik is er in de 30 jaar die er volgde veel vooruitgang geboekt. In het laatste volledige jaar dat er nog gemolken werd was de gemiddelde productie: 8871 kg melk met een vet en eiwitgehalte van 4,28 en 3,43. Het overtollige vee zoals kalveren en koeien werden over het algemeen voor de slacht verkocht maar toen in 1996 met het melken gestopt werd zijn de meeste dieren naar andere bedrijven gegaan meestal tot volle tevredenheid van hun nieuwe eigenaren.

Deze 2 koeien, Cato 4 (l) en Jopie 14 (r) zijn nog gefokt uit de oorspronkelijke veestapel en hebben een forse bijdrage geleverd aan de verbetering daarvan.

Doordat de arbeidskosten zo rond 1970 steeds verder omhoog gingen is in dat jaar besloten dat de 1 man personeel maar beter kon vertrekken om als éénmansbedrijf verder te gaan. Als gevolg hiervan werd bij verschillende werkzaamheden de hulp van de loonwerker en de Agrarische Bedrijfsverzorging ingeroepen als dat nodig was. Het melken, voeren en verzorging van het vee bleef in eigen beheer terwijl bij ziekte en vacaties's e.d. de bedrijfsverzorging als het sociale vangnet fungeerde. Ook de omschakeling naar het tankmelken en de aanleg van de melkleiding gaf arbeidsverlichting.

De Agrarische Bedrijfsverzorging aan het werk met de kuilsnijder.

Met het houden van varkens is in die jaren ook gestopt vanwege het vele werk maar ook de gebrekkige huisvesting waardoor een optimale groei in de weg stond. Wel is in die tijd de schapenhouderij zelfstandig ter hand genomen. Begonnen met een paar schapen is dit

aantal in de loop der jaren steeds uitgebreid tot ongeveer 30 fokschapen rond de eeuwwisseling. De overtollige gefokte schapen en lammeren werden voor de slacht verkocht.

Het aflammeren van de schapen gebeurt in de oude stal naast het woonhuis. Ze verblijven daar tot de weersomstandigheden het toelaten om weer naar buiten te gaan. Er is veel belangstelling van de kleinkinderen. Thijs, Eileen, Jim, Sophie en Emma vermaken zich altijd uitstekend. Maar voor Maaike hoeft het allemaal niet.

Besluit.

Als je na het bijeenprokkelen en het bestuderen en sorteren van alle gegevens die zo hier en daar te vinden waren en de eigen ervaring van het wonen en werken op de BRONHOEVE, dan valt het op dat de laatste 50 jaar er veel veranderd is. Men kan zich afvragen of er in de tijden daarvoor ook in zo'n hoog tempo allerlei dingen op de bewoners af kwam. Zeker is dat er perioden zijn geweest die grote invloed hebben gehad. Te denken valt aan besmettelijke veeziekten als Mond en Klauwzeer, miltvuur en rundertuberculose. Ook de crisisjaren in de dertiger jaren en die op het eind van de 19^e eeuw hebben soms grote invloed gehad op reilen en zeilen op de boerderij. De landbouwprijzen waren laag, er waren allerlei productiebeperkende maatregelen die op de boeren af kwamen. Werd alles in het werk gezet om het hoofd financieel boven water te houden. We hebben gezien dat soms door familieomstandigheden ook zaken anders zijn gelopen dan men had gehoopt of verwacht. De 20^e eeuw heeft 2 Wereldoorlogen beleefd en dit gaf ook de nodige problemen zoals distributie met de daaraan verbonden maatregelen voor de voedselproductie. Als in 1945 de Duitse bezetting voorbij is komt er een tijd voor de landbouw waarin deze zich behoorlijk kan gaan ontwikkelen. Met de technische vooruitgang (Marshall-hulp) komt de Nederlandse boer er weer snel bovenop en dat is op de BRONHOEVE ook zo geweest. Dankzij deze ontwikkeling is veel werk wat vroeger alleen maar met de hand gedaan werd nu gemechaniseerd of zelfs geautomatiseerd. We denken aan het melken en voeren van het vee waar na het verschijnen van de melkmachines en voerautomaten deze zaken nu soms al computergestuurd worden.

Het melken van de koeien in de zomer in de "Bocht". Links de toestand in 1964 toen de koeien moesten worden vastgezet onder het afdak. Vanaf 1970 werden de koeien los in de wachtruimte gelaten en gingen ze een paar treden omhoog zodat de melker zijn werk staande kon verrichten.

Ook de voederwinning is geheel gemoderniseerd doordat met nieuwe werktuigen in korte tijd heel veel kan worden geoogst als het weer mee zit. Bij het inkuilen van gras is met behulp van opraapwagens, hakselaars voor het maken van rijkuilen en grote balenpersen die in plastic gewikkelde balen afleveren en gemakkelijk overal kunnen worden opgeslagen.

Het inkuilen van gras op een rijkuil.

In het graslandgebruik is in de loop der jaren gestreefd naar een zo hoog mogelijke opbrengst wat bereikt is door het strooien van kunstmest en de toediening van stalmest goed op elkaar af te stemmen. Dit alles moet wel aan de eisen van de milieuwetgeving voldoen die met uitrijverboden in de winter, en voorschriften t.a.v. het uitrijden zelf, een specialiteit is geworden voor de loonwerkers die voor ook met name de gewasbescherming de deskundigheid bezit om de boeren met raad en daad terzijde te staan.

De overheid heeft veel maatregelen met betrekking tot het milieu en kwaliteit genomen en de bedrijven met veel administratieve rompslomp opgezadeld ook met betrekking tot het houden van runderen, schapen, varkens en ander vee. Alles moet nauwkeurig worden bijgehouden met het doel een betere kwaliteit van de geproduceerde producten en grotere voedselveiligheid voor de consument.

De laatste jaren werd de voederwinning voor het jongvee en de schapen in plastic balen gedaan.

Schaalvergroting, mechanisatie en automatisering zijn de oorzaak dat steeds minder mensen in de agrarische sector nog een lonend bestaan kunnen hebben. Anderzijds zijn hier in het Groene Hart steeds meer mensen gaan wonen. De bevolkingsgroei die ontstond heeft ook voor het landelijk gebied hierin Alphen aan den Rijn zijn gevolgen zoals vermeld en door de realisering van Ridderveld 2 en de Zegerbaan is het karakter van de Ridderbuurt aanzienlijk veranderd. Aan de Zuidzijde hiervan zijn er tussen de Zegerbaan en de buurt met steun van de gemeente een aantal volkstuincomplexen ontstaan waardoor aan deze zijde bijna alle agrarische grond verloren is gegaan. Dit heeft een grote invloed gehad op de

boerenbedrijven in de Ridderbuurt. Het aantal melkleverende bedrijven, aan een zuivelfabriek, was in 1964 ca 16 terwijl er op dit moment nog maar 4 zijn met melk van koeien en 1 bedrijf met geitenmelk. Op ongeveer de helft van de bedrijven werd toen kaas gemaakt die op de kaasmarkt in Bodegraven of elders werd verhandeld. De koeien zijn nu allemaal gehuisvest in ligboxenstallen terwijl toen alles in de winter in aanbindstallen stond. Het meeste werk op de veehouderij zoals de hooibouw, gras inkuilen, verwerking van de stalmest en andere werkzaamheden als stal schoonmaken gebeurde in eigen beheer maar later toen het personeel vertrok kwam de loonwerker en de agrarische bedrijfsverzorging in beeld. In de jaren voor 1960 hadden de meeste veehouders nog 1 of meerdere vaste arbeidskrachten die veelal in de arbeidershuisjes woonden die bij de verschillende boerderijen stonden. Na die tijd gingen een aantal van deze medewerkers, die te duur werden voor de boeren, of omdat ze elders in fabrieken, de bouw en andere bedrijven meer konden verdienen, verhuizen en werden deze huisjes gesloopt voor zover zij niet meer bewoonbaar waren. Andere zijn totaal vernieuwd en er kwamen mensen in te wonen die meestal geen agrarische binding hebben. Ook boerderijen die niet meer functioneel zijn trekken bewoners aan die graag op het platteland wonen maar er verder geen binding mee hebben.

In 2011 kreeg het "Appelland" zijn nieuwe bestemming, in het kader van de toenmalige plannen ter realisering van het "Wandelbos" en werden op de nationale boomplantdag de eerste bomen geplant door de wethouders: Lyczac en du Chatinier.

Zo zien we dat de ontwikkeling van de "Oudshoornsebuurtweg" van het wegje ter ontsluiting van de veenderij er één is die in de tegenwoordige tijd een plattelandsweg is waar het moderne landbouwverkeer met grote werktuigen en vrachtauto's voor de aanvoer van o.a. veevoerders en kunstmest en de afvoer van melk en afgevoerd vee een grote functie vervuld. Dit in de nabijheid van het "stedelijke gebied" van Alphen aan den Rijn waar het recreatieve gebruik hoog in het vaandel staat. Met de aanleg van het natuurgebiedje aan de voorzijde van de BRONHOEVE is door de gemeente Alphen een aanzetje gegeven. Het oorspronkelijke plan om een veel groter gebied waarbij al het weiland van de boerderij tot "Wandelbos" te maken is door diverse oorzaken gelukkig niet door gegaan. Iets waar wij als bewoners vrede mee kunnen hebben.

